

Tillstånd och upplysning
Lena Hansson**Delgivningskvitto****BESLUT**Datum
2014-11-04Er referens
Lena Sammeli-
JohanssonDiariennr
05.1.2.a-H14-03836Aktnr
F-1293Regnr
4226Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter
Svenska Skogsplantor
694 36 Hallsberg**Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet****1 Beslut**

Kemikalieinspektionen bifaller ansökan om dispens för att släppa ut växtskyddsmedlet Mogeton WP på marknaden för begränsad och kontrollerad användning. Dispensen gäller för användning mot levermossa i plantskolor, inklusive skogsplantskolor.

Dispensen gäller från och med 1 maj 2015 till och med 1 augusti 2015 med följande villkor:

- Personal som använder Mogeton WP ska uppfylla de kunskapskrav som gäller för användning av klass 1-medel.
- Sökanden ska före 1 november 2015 redovisa vilken mängd produkt som använts under perioden 1 maj 2015 till och med 1 augusti 2015.
- Enligt tabell nedan

	Plantskoleväxter inklusive skogsplantskolor
Behandlingsmetod	Traktorburen spruta med bredsprutningsramp. Bredspridning med vattenkanna, handhållen spruta eller avskärmad spruta.
Säsong /Utvecklingsstadium	1 maj – 1 augusti 2015 Alla utvecklingsstadier av levermossan men helst innan mossan utvecklat sporkapslar.
Max antal behandlingar per år	2
Behandlingsintervall (dygn)	10
Tid mellan sista behandling och skörd (dygn)	Ej relevant, behandlade växter ska inte skördas eller ätas vare sig av djur eller människa.
Dos: g verksamt ämne/ha vid varje behandling (min-max)	875 -1875 g kvinoklamin/ha
1 Dos: g produkt/ha vid första behandling (min-max)	7,5 kg Mogeton/ha 750 g Mogeton/1000m ²
2 Dos: g produkt/ha vid andra behandling (min-max)	3,75 kg Mogeton/ha 375 g Mogeton/1000m ²
Vattenmängd	Minst 1000 L/ha (100 L/1000m ²)
Personligt skydd/exponeringsbegränsning	Använd lämpliga skyddskläder, skyddshandskar och andningsskydd.

Datum
2014-11-04Diariernr
05.1.2.a-H14-03836Er referens
Lena Sammeli-
JohanssonAktnr
F-1293Regnr
4226

	Plantskoleväxter inklusive skogsplantaskolor
Åtgärder för skydd av miljö vid spridning	Användning får endast ske med särskilt avdriftsreducerande utrustning som reducerar avdriften med minst 50 procent. För att begränsa riskerna för omgivande miljö ska vindanpassat skyddsavstånd bestämmas med hjälp av "Hjälpredan för bestämning av vindanpassat skyddsavstånd vid användning av lantbruksspruta med bom".
Märkning	
Piktogram	
Piktogramkod	GHS08, GHS09, GHS07
Signalord	Varning
Faroangivelser	H361 Misstänks kunna skada det ofödda barnet H373 Kan orsaka organskador på njurar, mjälte och ha effekter på blodet genom lång eller upprepad exponering. Exponeringsväg via munnen. H319 Orsakar allvarlig ögonirritation H317 Kan orsaka allergisk hudreaktion H335 Kan orsaka irritation i luftvägarna H302 Skadligt vid förtäring H410 Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter
Skyddsangivelser	P260 Inandas inte damm och dimma. P280 Använd skyddshandskar/skyddskläder/ögonskydd/ansiktsskydd P271 Används endast utomhus eller i väl ventilerade utrymmen. P201 Inhämta särskilda instruktioner före användning P308+P313 Vid exponering eller misstanke om exponering: Sök läkarhjälp. P362+P364 Ta av nedstänkta kläder och tvätta dem innan de används igen. P405 Förvaras inlåst. P403+P233 Förvaras på väl ventilerad plats. Förpackningen ska förvaras väl tillsluten. P502 Rådfråga tillverkare/leverantör om återvinning/återanvändning.
Ytterligare information	EUH208 Innehåller kvinoklamin. Kan orsaka en allergisk reaktion EUH401 För att undvika risker för människors hälsa och för miljön, Följ bruksanvisningen. Sp1 Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare. (Rengör inte sprututrustning i närheten av vattendrag/Undvik förorening via avrinning från gårdsplaner och vägar.)

2 Beskrivning av ärendet

Ansökan om dispens inkom den 4 juli 2014 för nedanstående ändamål.

Sökande	Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter Svenska Skogsplantor 694 36 Hallsberg
---------	---

Datum
2014-11-04Diariernr
05.1.2.a-H14-03836Er referens
Lena Sammeli-
JohanssonAktnr
F-1293
Regnr
4226

Ombud	---
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Mogeton WP
Produktens reg nr	4226
Verksamma ämnen	Kvinoklamin 25 vikt-%
Funktion	Herbucid
Sökt användningsområde	Mot levermossa i plantskolor.
Sökandens skäl till ansökt dispens	<p>Levermossa är ett stort bekymmer vid maskinell sortering, behandling och paketering av täckrotsplantor.</p> <p>I täckrotsplantskolor odlas plantorna i odlingskassetter (odlingsbrätt) med flera plantor i varje brätte. Den täta odlingen (400-850 plantor per m²) ger goda förutsättningar för levermossa att bre ut sig i odlingsbrätterna, där det ofta är skuggigt och fuktigt. Nederbördsrika och varma somrar gynnar levermossa extra mycket, liksom skugga och fukt. Levermossan konkurrerar med småplantorna om vatten och näring och stor förekomst av levermossa försämrar tillväxten av plantorna. När levermossan breder ut sig mellan cellerna i odlingskassetterna gör den det möjligt för småplantornas rötter att ta sig över till närliggande odlings-celler och växa ihop med de andra plantornas rötter till en "kaka". Detta gör det svårt att få ut plantorna ur odlingskassetterna.</p> <p>Plantorna flyttas maskinellt från odlingskassetterna till ett löpande band, de sorteras och stambasen behandlas ett mekaniskt skydd mot snytbaggeangrepp, varefter de packas i kartonger för leverans till kund. Ett lager av levermossa ovanpå odlingskassetten där plantornas rötter vuxit samman under mossan försvårar dessa moment avsevärt eller gör det i praktiken omöjligt.</p> <p>Mogeton WP har tidigare varit godkänd för användning mot levermossa. Produkten har använts i många år av skogsplantskolor med gott resultat.</p> <p>Sökanden har testat ett antal produkter genom årens lopp utan att hitta alternativ till Mogeton WP. Antingen har effekten mot levermossa uteblivit helt eller så har värdplantan tagit skada.</p> <p>I sin ansökan har sökanden bifogat bildmaterial på försök med den alternativa produkten Natria mot Ogräs och Mossa. Bilden är tagen 2 dygn efter det att man applicerat produkten på krukrätt med levermossa och granplantor, granplantorna har tagit skada av behandlingen och alla barr är bruna.</p> <p>Utan möjlighet till bekämpning bildar levermossan ett tjockt lager på krukseten, plantornas rötter växer ihop och</p>

Datum
2014-11-04Diariernr
05.1.2.a-H14-03836Er referens
Lena Sammeli-
JohanssonAktnr
F-1293
Regnr
4226

	<p>plantorna får konkurrera om vatten och näring med sämre tillväxt och lägre plantkvalitet som följd. Mekanisk hantering (sortering, snytbaggebehandling och paketering) är inte möjlig vilket innebär att planthanteringen blir olönsam då manuell sortering och paketering av täckrotsplanter inte är ett realistiskt ekonomiskt alternativ för oss.</p> <p>Om sökanden inte kan bekämpa levermossa i täckrotsodling kommer det få stora konsekvenser i form av att skogshanteringen måste ställa omplantproduktionsmetoder och helt byta odlingsystem för att kunna få lönsamhet i hanteringen av småplanter.</p>
--	---

Kvinoklamin är upptaget på listan över godkända ämnen genom direktiv 2008/66/EG samt EU:s genomförandeförordning nr 540/2013. Ämnet är godkänt under perioden 1 januari 2009 till 31 december 2018.

Av upptagsvillkoren framgår att medlemsstaterna ska vara särskilt uppmärksamma på säkerheten för de personer som hanterar växtskyddsmedlet, övriga arbetstagare och andra personer som befinner sig i närheten samt skyddet av vattenlevande organismer, fåglar och små däggdjur vid bedömningen av ett produktgodkännande.

Mogeton WP har tidigare varit godkänt i Sverige. Produktgodkännandet upphörde 31 december 2012, återförsäljningsförbud inträdde 16 november 2013 och användningsförbud träder i kraft 16 november 2014. Produktgodkännandet upphörde då innehavaren beslutat sig för att inte ansöka om ett fortsatt produktgodkännande i Sverige på grund av för liten försäljningsvolym. I norra zonen är Mogeton WP godkänt i Danmark (regnr 605-1) och Finland (regnr 1771).

3 Skäl

Enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009¹ får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. Kemikalieinspektionen får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avväjas på något annat rimligt sätt.

Täckrotsodling av planter i odlingsbrätt (odlingskassetter) ger ett stort antal planter per m², det vill säga plantorna står tätt från sådd till färdig planta i kassetter. Levermossa som växer till i odlingskassetten, mellan småplantorna, blir bekymmer på flera plan. Levermossa gror och breder ut sig och bildar slutligen en tät, tjock sammanhängande filt mellan plantorna i brättena som hindrar syre, vatten och näring

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (hädanefter förordning (EG) nr 1107/2009).

Datum	Diariernr	
2014-11-04	05.1.2.a-H14-03836	
Er referens	Aktnr	Regnr
Lena Sammeli- Johansson	F-1293	4226

att nå plantornas rötter. Konsekvensen av detta är att plantorna får dålig tillväxt; de blir små, tappar livskraft eller dör.

Levermossan gör det även möjligt för plantornas rötter att växa över till intilliggande odlingsceller i brättet och växa ihop med andra plantors rötter. Detta bildar ett sammanhängande plantsjok vilket blir ett problem vid paketering av plantor i kartong. När plantorna ska levereras packas de styckvis i kartong, utan odlingsbrätt. Innan leverans och i samband med packning appliceras ett mekaniskt täckrotsskydd för att skydda tall- och granplantorna mot snytbagge-gnag på plantans nedre del. Snytbaggarna utgör ett hot mot småplantorna och orsakar skador för en kostnad om 100 miljoner kronor per år i Sverige.

Vid paketeringen används en maskinell metod där plantorna trycks ut från odlingsbrättet med ett verktyg underifrån. Om levermossa växer mellan plantorna, kommer småplantorna att sitta ihop på grund av rotsammanväxning och levermossefilt. Vid packning håller levermosse-filten och rötter samman plantorna till ett enda sjok som försvårar eller till och med omöjliggör maskinell sortering och paketering av plantorna samt applicering av mekaniskt snytbagge-skydd på plantornas nedre del.

För yrkesodling, som är aktuellt i detta fall, finns inga alternativa produkter godkända mot levermossa. Däremot finns en godkänd hemträdgårdsprodukt för samma användningsområde, Natria mot Ogräs & Mossa (reg nr 4890), där de verksamma ämnena är fettsyror Octansyra (kaprinsyra) och Decansyra (kaprylsyra). Produkten är godkänd för användning ”mot ogräs, levermossa och övriga mossor i trädgårdar och på allmänna platser”.

Sökanden har bifogat bildmaterial av hur brätten med barrplantor ser ut två dygn efter behandling med Natria mot Ogräs & Mossa. Bilden visar att levermossan har dött men det har även de flesta av barrträdsplantorna i brättet gjort. Vid jämförelse av preparaten är Natria mot Ogräs & Mossa därför inte ett realistiskt alternativ till Mogeton WP, då Natria mot Ogräs & Mossa ger skador på barrplantorna.

Utan möjlighet till bekämpning av levermossa måste produktionssystemet på samtliga skogsplantskolor i Sverige bytas ut för att kunna sära på plantorna i syfte att behandla plantbasen med snytbaggsskydd och sedan paketera plantorna. Detta kan inte anses utgöra ett realistiskt alternativ mot bakgrund av de kostnader detta skulle medföra. Alternativet är att sortera plantorna manuellt. I Sverige produceras över 350 miljoner salufärdiga plantor per år. Att manuelle rensa levermossa i brättena, sortera plantorna samt applicera stambasskydd och senare paketera plantorna kan inte heller ses som realistiskt ur ett effektivitets- och kostnadsperspektiv.

I brist på effektiv bekämpning och utan möjlighet att påverka produktionssystemet går produktion av plantor förlorad. Vidare uppstår produktionsstörningar, plantbrist, ökade snytbaggeangrepp på plantorna och hanteringen av plantor blir olönsam. Ytterligare konsekvenser av levermossans utbredd kan bli svårigheter att få tag i friskt och livskraftigt plantmaterial och därmed minskad skogsproduktion, vilket i sin tur skulle påverka skogsindustrin på lång sikt.

Datum
2014-11-04Diariennr
05.1.2.a-H14-03836Er referens
Lena Sammeli-
JohanssonAktnr
F-1293Regnr
4226

Faran för produktionen av småplantorna som levermossan utgör kan inte avvärras på något annat rimligt sätt än att bevilja en dispens för Mogeton WP.

De villkor som är satta i beslutet hanterar risker som finns förknippade med användning av Mogeton WP och baseras på de riskbedömningar av produkten som gjorts i Danmark och Finland, där produkten för tillfället är godkänd. Dos och applicering är baserat på tidigare svenskt godkännande för Mogeton WP som konstaterats effektiv, varför denna dos och applicering ska gälla för dispensen. Vid användning av Mogeton WP ska lämpliga skyddskläder, skyddshandskar och andningsskydd användas, baserat på ämnets klassificering.

Applicering av medlet enligt villkoren förväntas inte ge någon oacceptabel risk för fåglar, små däggdjur, daggmaskar och jordlevande ryggradslösa djur.

Kvinoklamin är mycket toxiskt för vattenlevande organismer med risk för långtidseffekter i vattenmiljö, men utifrån medlets speciella användning på odlingsbrätten för sådd och småplantor i plantskolor, bedöms användning av ”hjälpredan för bomspruta” och avdriftsreducerande utrustning som reducerar avdriften med 50 procent ge ett tillräckligt tilltaget skyddsavstånd/ buffertavstånd till närliggande vattenmiljöer på 30 meter.

Resthalter i livsmedel är inte utvärderat då produkten ska användas i plantskolor och inte på grödor avsedda för konsumtion eller foder.

Uppgifter om såld/använd mängd bekämpningsmedel behövs för den statistik som årligen publiceras om försålda kvantiteter av bekämpningsmedel (verksamma ämnen) i Sverige. Statistiken baseras vanligen på information från innehavaren av godkännande för bekämpningsmedlet i fråga men då det saknas ett godkännande för Mogeton WP i Sverige får sökanden i uppgift att redovisa såld mängd av Mogeton WP i Sverige för år 2015 till Kemikalieinspektionen.

Sökanden överväger att ansöka om ömsesidigt godkännande enligt artikel 40.2 vilket visar att sökanden har en strategi för att undvika behov av fortsatt dispens.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda för begränsad och kontrollerad användning med de villkor som har beslutats. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång. Det är därför viktigt att sökanden utformar en strategi för att få produkten godkänd inför kommande odlingssäsonger eller ta fram andra bekämpningsmetoder.

För de fall att en produkt är godkänd i ett annat EU-land finns det möjligheter enligt EU-förordningen för t.ex. jordbruksorganisationer att söka om produktgodkännande

för produkten genom ömsesidigt erkännande av det EU-landets beslut om produktgodkännande.

Kvinoklamin är allergiframkallande varför Kemikalieinspektionen bedömer det lämpligt att även de som arbetar med småplantorna skyddar huden från direktkontakt med behandlade plantor. Arbeten i behandlad gröda bör inte göras förrän sprutvätskan har torkat in fullständigt.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen, Box 2, 172 61 SUNBYBERG, inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Lena Hansson
Föredragande

Elsa Eriksson
Jurist

Kopia till:

- Jordbruksverket
- Cheminova Deutschland GmbH & Co. KG
Elbestr. 28
DE-21683 Stade
TYSKLAND